

PROGRAMĂ ANALITICĂ

an universitar 2009 - 2010

DISCIPLINA : Studiul desenului

AN DE STUDII: I

TITULAR CURS: Bartos Jenő

COD: PR 1201

FORMĂ : lungă (3 ani), cursuri de zi

PROFIL : Arte vizuale

TIP DISCIPLINĂ: fundamentală

CATEGORIE FORMATIVĂ: practică, de specialitate

Nr. ore săptămânal: 1 oră curs, 2 oră lucrări practice

Nr. ore anual: 28 ore curs, 56 ore lucrări practice

Nr. credite: 3 cr. semestrial

DISCIPLINE CORELATE: Studiul culorii, Tehnici artistice, Analiza tehnologică a operei de artă a picturii murale/în tempera, Istoria artei universale și românești etc.

OBIECTIVE: cursul își propune să pună bazele înțelegerii și utilizării elementelor de limbaj plastic, descifrarea formelor în spațiu, a proporțiilor, a mișcării, a raporturilor de lumină –umbră, de volum, de structură. Studiul desenului străbate toate operațiile plastice: culoarea ce determină scara tonală implicit gradăția și contrastul închis-deschis; compoziția pentru o bună organizare a spațiului plastic. De aceea, desenul ca domeniu vizual fundamental alături de principiile de organizare compozițională, trebuie concepute ca operații concomitente și în consecință, ca discipline complementare într-un program de studiu unitar.

METODOLOGIE : Cunoștințele acumulate vor fi notate la examenul final care va consta în susținerea teoretică și practică a proiectelor de amenajări ambientale, în spații arhitecturale reale. În ansamblu, cercetarea naturii și studiul vizual-artistice se bazează pe metoda generală a observației corecte și a analizei. În practică curentă se aplică cu precădere, o seamă de procedee, mijloace și metode, astfel:

- didactice (expozitive, active, individuale și colective);
- universale (observația, expunerea și demonstrația);
- speciale (documentarea științifică, vizite la expoziții și muzee (studii de caz), tehnologii digitale și tehnici vizuale moderne).

STRATEGII DE EVALUARE : activitatea studenților este evaluată atât individual cât și colectiv, prin:

- calitatea ideilor și a soluțiilor plastice finale;
- abilitatea tehnologică de transpunere în material și tehnică artistică;
- interesul și seriozitatea investită în producerea lucrării și a variantelor ei;
- competențe plastice, de la studiul realului la sinteze vizual-artistice.

MODALITĂȚI DE EVALUARE :

- analiza gradului de compatibilitate între idee și transpunerea în practică (între teorie și practică);
- analiza critică comparată individuală și colectivă, problema verificărilor permanente;
- consultații interdisciplinare și multidisciplinare între cadre didactice și specialiști.

CONȚINUT TEMATIC : materialul cuprins în conținutul tematic va fi structurat pe o durată de un an, cu o tematică provenită din domeniul artelor plastice și decorative. Se va pune accent pe procedeele practice necesare în realizarea studiilor după natură (naturi statice, studii după portrete din ghips și volume geometrice etc.), pe realizarea proiectelor de replici științifice, cu implicațiile ce rezultă din utilizarea conceptelor tradiționale și contemporane. De asemenea se va urmări și respectarea unei viziuni plastico-științifice, specifice disciplinelor de conservare și restaurare, în sensul unei analize riguroase, de imagine documentară vizual-artistică.

SEM. I.

- Cunoașterea și înțelegerea elementelor de bază ale limbajului artistic plastic (punctul, linia, valoarea, construcția, structura liniară și valorică a formei și volumului).
- Aspecte metodologice a studiului elementelor de limbaj plastic. Aplicații practice.
- Specificul și relația interactivă dintre diferitele discipline vizual-artistice, rolul expresivității plastice. Aplicații practice.

SEM. II

- Evoluția elementelor de limbaj și a diverselor forme de reprezentare în istoria artei. Aspecte de individualitate și stil în diferite epoci artistice. Aplicații practice.
- De la desenul artistic la desenul Aplicații practice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Ailincăi Cornel „Introducere în gramatica limbajului vizual”, Ed. Dacia, Cluj, 1982
Arnheim Rudolf „Arta și percepția vizuală” Ed. Meridiane, București, 1979
Bell Julian ”Oglinda lumii” Ed. Vellant, București, 2007
Chevalier J.,Gheerbrant A. ”Dicționar de simboluri”, Ed. Artemis, București, 1995
Dumitrescu Zamfir „Ars Perspectivae” Ed. Nemira, București, 1999
Eco Umberto ”Istoria frumuseții”, Ed. Enciclopedia RAO, București, 2005
Eco Umberto ”Istoria urâtului”, Ed. Enciclopedia RAO, București, 2007
Focillon Henri ”Viața formelor”, Ed. Meridiane, București, 1995
Ghițescu Gheorghe ”Antropologie artistică”, Ed. Didactică și Pedagogică, București, vol.I 1979 – vol.II 1981
Huyghe René ”Dialog cu vizibilul”, Ed. Meridiane, București, 1981 Huyghe René - Dialog cu vizibilul – Ed. Meridionale, București, 1981
Knobler Nathan ”Dialogul vizual”, Ed. Meridiane, București,1983
Laneyrie-Dagen, N. „Pictura, secrete și dezvoltări”, Ed. Larousse, Enciclopedia Rao, București, 2004
Laneyrie – Dagen N. ”Pictura, din tainele atelierelor”, Ed. Larousse / Enciclopedia Rao, București, 2005
Livio Mario ”Secțiunea de aur”, Ed. Humanitas, București, 2005
Meredieu Florence, de ”Arta și noile tehnologii”, Ed. Enciclopedia RAO, Buc., 2004
Meyer Franz S. ”Ornamentica: o gramatică a formelor decorative”, Ed. Meridiane, București,1988
Joly Martine ”Introducere în analiza imaginii”, Ed. All, București, 1998
Laneyrie-Dagen, N. „Pictura, secrete și dezvoltări”, Ed. Larousse, Enciclopedia Rao, București, 2004.

Pulbere Radu "Artistul și opera de artă", Ed. Limes, Cluj, 2006
Ștendl Ion "Desenul", Ed. Semne, București, 2004
Șușală N.I., Bărbulescu O. "Dicționar de artă", Ed. Sigma, București, 1993
Urmă Maria "Spațiul în artele vizuale", Ed. Junimea, Iași, 2000
Virmaux A.și O. "Dicționar de mișcări literare și artistice contemporane", Ed. Nemira , București, 2001

xxx – *Dicționar de artă*, Ed. Meridiane, București, vol. I 1995, vol. II 1998
Xxx – *100 de personalități ale secol. XX - pictori*, Ed. All Educațional, București, 2003
Xxx – *Istoria vizuală a artei*, Ed. RAO, București, 2003.
xxx – *Istoria artei*, Larousse, Ed. Univers enciclopedic, București, 2006
xxx – *Arta viitorului* – Ed. Meridiane, București, 1979
xxx – *Artele vizuale la sfârșit de mileniu*, Ed. Artes, Iași, 2002
xxx – *Artă și timp*, Ed. Artes, Iași, 2004
xxx – *Creativitate și restaurare în artă*, Ed. Artes, Iași, 2005
xxx – *Interferențe, creație și restaurare în artă*, Ed. Artes, Iași, 2006
xxx – *Arta la ora internetului*, Ed. Artes, Iași, 2006
xxx – *Arta ca acțiune istorică*, Ed. Artes, Iași, 2007
xxx – *Sincretismul artelor contemporane*, Ed. Artes, Iași, 2007
xxx – *Interdisciplinaritate în Conservare-Restaurare și Arte Aplicate*, Ed. Artes, Iași, 2007.

PROGRAMĂ ANALITICĂ

an universitar 2009-2010

DISCIPLINA : Studiul culorii

AN DE STUDII: I.

TITULAR CURS: Bartos Jenő

COD : PR 1202

FORMĂ : lungă (3 ani), cursuri de zi

PROFIL : Arte vizuale

TIP DISCIPLINĂ : fundamentale

CATEGORIE FORMATIVĂ : practică, de specialitate

Nr. ore săptămânal : 1oră curs, 1oră lucrări practice

Nr. ore anual : 28 ore curs, 28 ore lucrări practice

Nr. credite : 3 (semestrial)

DISCIPLINE CORELATE : Studiul desenului, Tehnici artistice, Teoria generală a restaurării, Istoria artei universale și românești etc.

SCOPUL cursului este însușirea unor cunoștințe de bază despre cromatologie și pictură, indispensabile formării profesionale a viitorului restaurator de artă vizuală.

OBIECTIVUL disciplinei este dezvoltarea aptitudinilor creatoare și a sensibilității față de lumea culorilor, însușirea unor cunoștințe teoretice și practice de pictură. De asemenea, se propune cunoașterea acelor aspecte picturale care au relevanțe profesionale în activitatea de conservare și restaurare.

METODOLOGIE : pentru transpunerea scopului și obiectivelor cursului au fost propuse un set de metode utile în practica artistică, astfel :

- metode didactice (expoziție, active, individuale și colective);
- metode universale (expunerea, demonstrația etc.);
- metode speciale (documentarea științifică și artistică, analize de caz etc.).

STRATEGII DE EVALUARE: activitatea studenților este evaluată în mod permanent, punând accent pe expoziția finală de semestru. Principalele momente ale evaluării:

- parcurgerea completă a temelor propuse prin Programa analitică și Planificările calendaristice;
- corelarea dintre aspectele teoretice și practice ale materialului parcurs, corelarea dintre aspectele științifice și artistice;
- calitatea demersului instructiv – didactic, accent pe etapele de transpunere ale proiectelor;
- timpul investit în realizarea temelor, eficiența creditelor transferabile.

MODALITĂȚI DE EVALUARE :

- analiza gradului de compatibilitate între idee și transpunerea în practică
- analiza critică comparată individuală și colectivă, problema verificărilor permanente;
- consultații interdisciplinare și multidisciplinare între cadre didactice, specialiști (universitare și extrauniversitare).

CONȚINUT TEMATIC : Tematica acestei discipline va fi direct acordată cu Studiul desenului, a Perspectivei liniare și Istoriei artelor (a picturii), în sensul raporturilor interactive existente între acestea. Studiul teoretic se va baza pe recomandările unui curs și a bibliografiei de specialitate; activitatea practică se va baza pe studiul unor teme de specialitate programate și enunțate în planificările calendaristice, potrivit următoarei propuneri :

- SEM. 1. - Elementele de limbaj vizual – artistic, noțiunea de culoare și de cromatologie, conceptul de pictură;
- Studiul după natură (de la analiză la sinteză), studiul unor capodopere ale istoriei picturii (natură statică, peisaj urban etc.);
- SEM. 2. - Relația formă și culoare, lumină și culoare, organizarea spațiului pictural;
- Culoarea și particularitățile viziunii picturale pentru domeniul conservării și restaurării operei de artă (copii după capodopere ale picturii universale, replici științifice).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Arnheim Rudolf, *Arta și percepția vizuală* Ed. Meridiane, București, 1979
Bartos Jenő, *Structuri compoziționale* Ed. Artes, Iași, 2005
Berger René, *Descoperirea picturii* Ed. Meridiane, București, vol. I – III, 1975
Brandi Cesare, *Teoria restaurării* Ed. Meridiane, București, 1996
Carassat-F. P., Marcade, I. *Mișcări artistice în pictură* Ed. Larousse, Enciclopedia Rao, București, 2004
Constantin Paul, *Culoare, artă, ambient* Ed. Meridiane, București, 1979
Eco, Umberto, *Istoria frumuseții*, Ed. Enciclopedia RAO, București, 2005
Eco, Umberto, *Istoria urâtului*, Ed. Enciclopedia RAO, București, 2007
Focillon Henri, *Viața formelor* Ed. Meridiane, București, 1995
Huyghe René, *Dialog cu vizibilul* Ed. Meridiane, București, 1981
Guerry, Brion, Liliane, *Cezanne și experiența spațiului*, Ed. Meridiane, București, 1977
Jenei Dana, *Pictura murală gotică din Transilvania*, Ed. Noi Media Print, Buc., 2007;
Kandinsky, Wassily, *Spiritualul în artă*, Ed. Meridiane, București, 1994
Kent, Sarah, *Kompozició*, Ed. Park, Budapest, 2001
Knobler Nathan, *Dialogul vizual* Ed. Meridiane, București, 1983
Laneyrie-Dagen, N., *Pictura, secrete și dezvăluiri*, Ed. Larousse, Enciclopedia Rao, București, 2004
Laneyrie – Dagen N., *Pictura, din tainele atelierelor* Ed. Enciclopedia RAO, Buc., 2005;
Lhote André, *Să vorbim despre pictură* Ed. Meridiane., București, 1972
Marica, Guy Viorica, *Ipostaze ale picturii moderne*, Ed. Meridiane, București, 1985
Meredieu de Florence, *Arta și noile tehnologii* Ed. RAO, București, 2005;
Mouloud Noel, *Pictura și spațiul* Ed. Meridiane, București, 1978
Passeron René, *Opera picturală* Ed. Meridiane, București, 1982
Sinigalia Tereza, *Mănăstirea Probota*, Ed. Academiei Române, București, 2007;
Virmaux A.și O. – *Dicționar de mișcări literare și artistice contemporane* – Ed. Nemira , București, 2001
- xxx – *100 de personalități ale secol. XX, Pictori* – Ed. All Educațional, Buc. 2003
xxx *Dicționar de artă* Ed. Meridiane, București, vol. I 1995, vol. II 1998;
xxx *Istoria vizuală a artei* Ed. RAO, București, 2003
xxx *Art at the turn of the millenium*, Ed. Taschen, Köln. 1999
xxx *Art now*, Ed. Taschen, Köln, 2002
xxx *Art today*, Ed. Phaidon, Londra, 1995

UNIVERSITATEA DE ARTE „G. ENESCU” IAȘI
FACULTATEA DE ARTE PLASTICE, DECORATIVE ȘI DESIGN
SPECIALIZAREA: CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA OPEREI DE ARTĂ
CATEDRA a XI-a

PROGRAMĂ ANALITICĂ

DENUMIRE: TEORIA GENERALĂ A RESTAURĂRII

TITULAR CURS: lector univ. drd. Cornelia Bordașiu

AN UNIVERSITAR: 2009-2010

TIP DISCIPLINĂ: fundamentală

PROFIL: Arte plastice și decorative

SPECIALIZARE: Conservare - Restaurare

CATEGORIA FORMATIVA: disciplină de specialitate

COD: PR1204

An de studiu	Anul I	
	Sem 1	Sem 2
Nr. ore/ săpt.	1C+1S	1C+1S
Nr. ore/ semestru	28	28
Nr. total ore / an	56	
Nr. credite / semestru	3	3
Nr. total credite / an	6	
Forma de evaluare	E	E

E= examen

DISCIPLINE CORELATE: TEORIA RESTAURĂRII, DOCUMENTAȚIA DE RESTAURARE, INVESTIGAȚII ȘTIINȚIFICE PENTRU RESTAURARE, BIODEGRADAREA OPEREI DE ARTĂ, BAZELE FOTOGRAFIEI-TEHNICI FOTOGRAFICE, NOȚIUNI FUNDAMENTALE DE CHIMIE, NOȚIUNI DE PATRIMONIUL CULTURAL, STRUCTURA MATERIALĂ A OPEREI DE ARTĂ, ISTORIA ARTEI, ICONOGRAFIA ARTEI CREȘTINE.

OBIECTIVE

Disciplina are menirea de a informa și pregăti pe viitorii conservatori și restauratori în vederea cunoașterii normelor de bază care trebuie aplicate și respectate în cadrul problematicii specifice patrimoniului cultural. Astfel cursul își propune să prezinte o bază teoretică care va fi parcursă în mod progresiv și pune un accent deosebit pe înțelegerea principiilor conservării obiectelor de artă ca o condiție necesară pentru păstrarea integrității patrimoniului cultural. De asemenea studenții sunt informați despre problematica folosirii

materialelor de conservare și restaurare care va fi analizată în relație cu materialele vechi originale (materia obiectului artistic) și în funcție de principiile de bază impuse de teoria restaurării. Cunoașterea și însușirea rolului ce corespunde acestui specialist, de către student este necesară pentru a-și forma treptat o judecată critică corectă și riguroasă asupra importanței ce o constituie salvarea patrimoniului național și internațional. Principiile și normele specifice domeniului conservării și restaurării sunt o parte componentă esențială a unui proiect de intervenție sau a intervenției practice propriu zise. În acest sens viitorul restaurator trebuie să înțeleagă specificul acestei discipline care sistematizează date privind evoluția principiilor și a istoriei restaurării, direcții și opinii filosofico-estetice despre opera de artă asupra căreia se intervine. De asemenea prin studiu și documentare studenții învață să urmărească în mod științific opera de artă și starea de conservare a obiectului sau decorației respective, în diferite condiții : „in situ” sau în muzeu.

Disciplina contribuie în mod direct sub aspect etic, la formarea specialiștilor pentru nivelul exigențelor actuale în domeniul conservării și restaurării.

Metodologie:

Sub aspect metodic se folosesc mijloacele și procedeele similare celorlalte discipline:

- Didactice (expozitive, active, individuale și colective)
- Universale (expunere, demonstrație)
- Speciale (documentare științifică și artistică, vizite în muzee, monumente istorice, situri, șantiere de pictură și restaurare)

Strategia Evaluării: Activitățile studenților vor fi examinate analitic și evaluate în mod individual sau sub forma colectivă prin:

- Parcurgerea completă a temelor propuse în PROGRAMUL ANALITICĂ;
- Calitatea și claritatea limbajului specific domeniului, documentarea și analiza critică a subiectelor, prezentarea lor în referate finalizate;
- Gradul de însușire a cunoștințelor teoretice, capacitatea de receptare a noțiunilor;
- Frecvența la cursuri și lucrări, implicarea în realizarea programului impus de disciplină, timpul investit în studierea materialelor de specialitate recente și în realizarea temelor;

Metode de evaluare:

- Discuții și analize critice individuale sau în mod colectiv;
- Analiza gradului de compatibilitate între conceptele restaurării și aplicarea lor în documentarea practică;
- Participarea individuală a studenților la motivarea și susținerea lucrărilor;
- Analiza capacităților de elaborare a subiectului și modalitățile de realizare în practică, adaptarea la cadrul multidisciplinar al domeniului;
- Consulting între cadrele didactice de la grupa și secția respectivă;
- Examen teoretic final;

CONȚINUT TEMATIC:

ANUL I

SEM.I

1. Introducere în teoria restaurării, definirea domeniului, istoric

- 1.1. Conceptul de patrimoniu
- 1.2. Legislație, norme naționale și internaționale

2. Bazele restaurării științifice, definirea domeniului, istoric

- 2.1. Carta de la Veneția
- 2.2. Normele restaurării științifice

3. Bazele conservării științifice, definirea domeniului

- 3.1. Conservarea preventivă
- 3.2. Conservarea activă
- 3.3. Conservare muzeistică
- 3.4. Conservarea „in situ”

4. Expunerea muzeală, intervenții de conservare

- 4.1. Depozitarea patrimoniului
- 4.2. Transportul patrimoniului
- 4.3. Securitatea patrimoniului

SEM.II

5. Prezentarea estetică a operei de artă

- 5.1. Patina, velaturi
- 5.2. Integrarea cromatică, direcții internaționale
- 5.3. Refacerea unității, punerea în valoare a originalului
- 5.4. Spațiul operei de artă, modificările lui
- 5.5. Reconstituirea parțială sau integrală

6. Organizarea de șantier

- 6.1. Dotări
- 6.2. Etape de lucru

7. Organizarea laboratorului

- 7.1. Dotări
- 7.2. Flux tehnologic

Bibliografie

- BALDINI, Umberto, „*Teoria del restauro e l'unita di metodologia*”, Ed. Nardini, 1983;
BRANDI, Cesare, „*Teoria Restaurării*”, Ed. Meridiane, 1996;
CASSAZA, Ornella, „*Il restauro pittorico nel' unita di metodologia*”, Ed. Nardini, 1983;
GUIDO, Botticelli, „*Metodologia di restauro delle pitture murali*”, Ed. de Centro di Florența;
MOLDOVEANU, A., „*Conservarea preventivă a bunurilor culturale*”, vol. I, II, București, 1999;
MORA, Paolo și Laura, „*Conservarea picturii murale*”, Ed. Meridiane, 1986;
NICOLESCU, Corina, „*Muzeologie generală*”, Ed. Didactică și Pedagogică, 1975;
OPRIȘ, Ioan, „*Ocrotirea patrimoniului cultural*”, Ed. Meridiane, 1986;

WILLIAM, M., „*Conservarea antichităților metalice de la săpătură la muzeu*”, București, Ed. Tehnică, 1998;

*** „*A Review of the European Commission Research on Environmental protection and Conservation of the European Cultural Heritage*”, Ed.Clifford Price, 2002;

*** Buletinul monumentelor istorice 1924 – 1937, 1971;

*** „*Colloque sur la conservation et la restauration des peintures murales*”, Suceava, 1977;

*** „*Conservatorul-Restauratorul: o definiție a profesiei*”, ICOM-CC, Copenhaga, 1984;

*** Curs de terminologie de conservare și restaurare, ICCROM, curs M.P.C., 1996, Roma, Italia;

*** „*Grupa de lucru. Pregătirea profesională în conservare și restaurare. Conservatorul-restauratorul : o definiție a profesiei*”;

*** „*Il Conservatore - Restauratore: codice di Etica*”, revista „Kermes” nr.19/ 1994;

*** „*Il Conservatore – restauratore, origine e sviluppo della professione*”, Associazione Restauratori d'Italia;

*** „*Isis Erdely Magyar Restaurator Fuzetek 2*” 2002 - comunicări științifice de conservare și restaurare, Budapesta, Ungaria;

*** Legea nr.530, privind protejarea patrimoniului cultural, 2000;

*** Legislații internaționale : UNESCO, ICCROM;

*** „*Monumente și muzee: Buletinul comisiei științifice a muzeelor și monumentelor istorice și artistice*”, București, Ed.Academiei R.P.R. , 1958;

*** Norme de atestare în domeniu - Registrul specialiștilor, Monitorul Oficial al României, 3 dec. 1999;

*** Revista ICCROM 1995, Roma, Italia;

*** „*Revista Muzeelor*” - periodic 2001;

*** Sesiunea de comunicări științifice a muzeelor de artă, 1968, Direcția Monumentelor Istorice;

*** Sesiunea internațională de conservare și restaurare 1997, Ministerul Culturii, București.

*** „*Western medieval wall paintings: studies and conservation experience, Sighișoara, România, 1995*”, Ed. ICCROM, Roma, 1997.

Întocmit;

lect. univ.drd. Cornelia Bordașiu